

Romano hangos

15.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 14 • ČÍSLO 19 • VYŠLO 29. LISTOPADU 2012

zprávy

RAKOVNÍK – Jeden z lídrů krajně pravicové scény Vladimír Skoupý byl nalezen příbuzným mrtvý ve svém bytě. Nejspíš zemřel kvůli náhlé zdravotní indispozici, zvěsti o oběšení policisté vyvrátili. Skoupý na sebe upozornil již před třinácti lety, když při manifestaci neonacistů na Vítkově zpochybnil holocaust.

PRAHA – Podle průzkumů agentury STEM z poslední doby si Romové v oblíbě u obyvatel České republiky nikterak nepolepšili, ale hnutí propagující silová řešení proti nim na popularitě ztrácí. Negativní vztah vůči Romům deklaruje 70 % respondentů, tedy o něco méně než v roce 1994, kdy to bylo 73 %. Pro neonacisty má pochopení jen 16 % obyvatel, zatímco ještě před rokem šlo o 23 %.

PRAHA – sKarta nebude povinná. Podle rozhodnutí premiéra upustila od této povinnosti i nová ministryně práce a sociálních věcí Müllarová. Ta po nástupu za ministra Drábka tvrdila, že sKarta je dobrá a že kdo si ji nevezme, o dávky přijde. Není to pravda. Naštěstí premiér občas dává průchod zdravému rozumu a tento nesmysl zatřhl. sKarta bude povinná jen pro příjemce dávek v hmotné nouzi. I když si ji někdo už vyzvedl, nemusí na vyzvedávání peněz z sKarty přistoupit.

BŘECLAV – Kvůli lži o napadení Romy je patnáctiletý mladík z Břec-lavi stíhán pro křivou výpověď. Policisté již chlapce obvinili. Lhal i přes to, že byl poučen, že mu hrozí stíhání za křivou výpověď. Bylo zřejmé, že jednal v přímém úmyslu. Jeho lež o Romech jako útočnicích vyvolala ve městě rasové nepokoje, které stály stát nemalé peníze. (www.romea.cz, kh)

Mladí teplotí Romové vydali své první CD

Uprostřed kmotr CD, režisér Petr Václav, úplně vpravo Jiří Čonka, líder skupiny.

Foto: Jana Šustová

TEPLICE – Skupina romských mladíků s názvem Descontrol představila veřejnosti své debutové album nazvané Myšlenky v obrazech. Slavnostní „křest“ nového hiphopového CD se uskutečnil 15. listopadu v Teplicích za účasti režiséra Petra Václava.

Kapelu vytvořil Jiří Čonka, pedagog Salesiánského střediska Štěpána Trochty, které za vytvořením nového alba stojí.

Jádro skupiny Descontrol tvoří mladí Romové s nelehkými osudy, kteří od svých 15 let místo poflakování po ulicích zvolili nabídku programů Salesiánského střediska Ště-

pána Trochty v Teplicích. Před pár lety pořídilo středisko moderní PC vybavení a hudební aparaturu. Chlapci začali postupně zkoušet možnosti této techniky. Vše nakonec vyústilo k založení skupiny Descontrol a po dvou letech existence k vydání pilotního alba.

„Osudům romských kluků na ulici rozumím,“ světuje se Jiří Čonka, líder skupiny, „v 16 letech jsem se sám po ulicích poflakoval. Chodil do školy mi přišlo zbytečné.“ S pomocí střediska si Jirka dodělal maturitu na Střední pedagogické škole v Mostě a dnes pracuje ve středisku jako pedagog.

Během dvouhodinového programu vystoupily také děti a mládež navštěvující hudební a taneční kroužky salesiánského střediska: hip-hopři Fedy a Rash, pěvecké duo Angel Twins a čtyři dívky s tanečním vystoupením. Nové album si můžete objednat za 70 Kč + poštovné na adrese jiri.conka@teplice.sdb.cz. Podrobné informace o všech programech salesiánského střediska naleznete na stránkách www.teplice.sdb.cz nebo na stránkách sociální sítě Facebook.

Jana Švecová
Salesiánské středisko Štěpána Trochty (www.teplice.sdb.cz).

z obsahu

Romaři luma asi končí

TV mění vysílání pro menšiny

strana 2

Lukáš Kotlár o „děcáku“

Existují situace, kdy původní rodina člověka táhne spíš na dno

strana 3

Znáte Katku Pechovou?

Pedagogická asistentka ze Zeferína

strana 5

Miroslava Adamenko: Musíme na sobě tvrdě pracovat

„Narodila jsem se ve Skalici, mamka je vyučená tkadlena a otec na Kladně horníkem,“ začíná svůj příběh Miroslava Adamenko z Turnova. Její mladší bratr Oskar pracuje v Mladé Boleslavi v závodě Škoda Auto. Mladší sestra Alena má osmiletou dceru Lauru. „Ta nám dělá jenom radost. Ale sestra je bohužel bez práce, takže se stará o rodinu,“ vysvětluje Mirka.

Její dětství zaplňovali spíš nerozmští kamarádi a na základní škole vedle Mirky zpočátku moc Romů nebylo. Až na druhém stupni.

„S učiteli jsem vycházela víceméně dobře, myslím si, že i oni se mnou. Pravda ovšem je, že na nás neměli moc času. Už v pátém roč-

níku nás bylo 32 a to není pro učitele žádná sranda,“ vzpomíná mladá Romka z Turnova. Ze strany spolužáků občas slyšela zlé poznámky, ale její matka ji vysvětlila, že ti, co se tak chovají, mají problém sami se sebou a vylévají si zlost na jiných. Jak říká, to ji v dětství dost pomohlo a teď se s diskriminací umí celkem vypořádat.

„Ve škole mě bavila jednoznačně výtvarná výchova a pak i český jazyk. Jsem vyučená knihařka, ale pak jsem se rozhodla udělat si maturitu a šla dálkově studovat Střední odbornou školu managementu a práva do Kolína. Vybrala jsem si ji, protože ji navštěvovalo dost Romů a také kvůli romistice, která

se na škole učila a která mě velmi zajímala,“ vypočítává svoje motivy Mirka. Pokud jí všechno vyjde, chtěla by příští rok na vysokou školu. „Pravděpodobně na pedagogický obor. Praxi mám, pracuji totiž už devátým rokem jako asistentka pedagoga na Základní škole Sobotek v Turnově,“ vysvětluje.

Na škole je velmi spokojená a v této oblasti by se ráda dál vzdělávala. Jak Mirka říká, ředitelka školy Jaroslava Štoudková a zástupkyně ředitelky Radka Šimůnková se za tuto školu a její žáky velice zasazují a jsou pro Mirku velkým vzorem.

„Hudbu poslouchám fakt dost různou,“ nadechuje se romská asi-

stentka k dlouhé odpovědi na otázku ohledně jejich kulturních zájmů: „Kromě dechovky jsou mi blízké různé žánry, třeba pop, disko, latina, hip hop, rap, rock a samozřejmě romská hudba. Co se týče té romské, nedám dopustit na Notar Mary, Dela Dap, Mahala Rai Banda, LL Junior, Mário Bihári a Bachtale Apsa, Epaš, Terne Čhave, Kmeťoband, Kale, Gypsy.cz., Bengas atd. Ale ráda si poslechnu i ruskou a ukrajinskou hudbu, třeba Okean Elzy, Vitas, Timati... A ráda poslouchám i Michaela Jackson, Ciara, Keri Hilson, 50 Cent, Metallicu, Apocalyptiku a jiné hudební skupiny.“

Pokračování na str. 7

zaznamenali jsme

BŘECLAV – Ulice tohoto města začne hlídat koncem letošního roku kamerový systém, o kterém se začalo mluvit už po známé kauze údajného napadení patnáctiletého chlapce Romy. Místní lidé si nejvíce stěžují na drobné zloděje a sprejery. Kamerový systém povede z hlavního nádraží do centra po hlavní třídě.

PRAHA – Nově zvolený senátor Jiří Čunek neprošel ve volbě do funkce jednoho z místopředsedů Senátu. Nebyl zvolen ani ve druhém kole volby. Čunek patří do senátního uskupení zvaného paradoxně Klub pro obnovu demokracie – KDU-ČSL, ve kterém působí rovněž nově zvolený senátor Okamura a z něhož vystoupila nedávno senátorka za zelené Eliška Wagnerová. Vadily ji protiromské akce Čunka i výroky Okamury v téže věci. Jiří Čunek zlehčuje dopad nepříznivé volby tím, že prý se k sociálním demokratům při ustavující schůzi zastupitelstva Zlínského kraje nechoval dost vstřícně a proto ho nyní sociální demokraté, kteří mají v senátu většinu, nevolili.

PRAHA – Ve věku 80 let zemřel bývalý mistr práce a sociálních věcí z počátku 90. let Milan Horálek. Řada přátel ocenila jeho práci a připomněla zásluhu na vybudování sítě úřadů práce. Milan Horálek měl široce používanou přezdívku „táta nezaměstnaných“, a to samo o sobě svědčí o jeho přístupu v oblasti sociální práce. Horálek působil jako ministr tehdy vládnoucího Občanského hnutí, za které byl poslancem České národní rady i redaktor RH Karel Holomek, s Horálkem úzce spolupracující. Čest památce tohoto skvělého člověka a ministra!

BRNO – Ve třiaosmdesáti letech zemřel 22. listopadu v Brně spisovatel Jan Trefulka, signatář Charty 77, překladatel, publicista a literární kritik, předseda Obce moravskoslezských spisovatelů. Byl velmi přátelsky nakloněn Muzeu romské kultury i Společenství Romů na Moravě. Je autorem skvělého románu O bláznech jen dobré. Šlo o dobrého a statečného člověka, jehož smrti je co litovat právě v dnešní neurovnané době.

TOUŽIM, DOBRÁ VODA – Nezisková organizace Český západ má od října nové vedení. Výkonnou ředitelkou se stala Eva Halbrštátová, která nyní povede zhruba patnáctičlenný pracovní tým organizace, působící na Toužimsku a Tepelsku již od roku 2002. Český západ poskytuje lidem ze sociálně vyloučených lokalit sociální služby a pomáhá jim řešit jejich nepříznivé životní situace zejména v oblasti zaměstnání, vzdělávání, bydlení a kontaktu s majoritou. Organizace provozuje v Dobré Vodě také vlastní textilní a keramickou dílnu. Eva Halbrštátová vystudovala obor historie a archivnictví na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a později se na Katedře psychologie Univerzity Karlovy věnovala studiu v oblasti prevence závislostí.

PRAHA – „Jedna romská iniciativa si stěžovala, že ve vysílání ČT dostávají Romové minimální prostor,“ řekl známý bavič pořadu České televize Všechnopárty Karel Šíp. Dodal: „ČT problém vyřešila a nyní se prý bude častěji vysílat pátrací relace Na stopě.“ Ohromná sranda – a laciná, kdo by ji nevyužil, když se tak nabízí. Tomu nutkání podlehne i celkem sympatický člověk. Budiž mu odpuštěno. Přítomné obecenstvo reagovalo smíchem a potleskem, tak co chcete? (www.romea.cz, kh)

Pohádková noc s Malým princem

TÁBOR – V pátek 9. listopadu se v Klubu pro mladší uskutečnila další Pohádková noc pro děti navštěvující Komunitní centrum pro děti a mládež Cheiron T.

„Inspirovali jsme se knihou Malý princ od Antoina de Saint-Exupéryho a také jedním příběhem kosmické výchovy podle Montessori pedagogiky, kterým jsme naše putování zahájili,“ vysvětlila Jaroslava Klejmová, pracovnice Cheiron T. (pb)

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.
Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na
www.romove.cz

Romové asi přijdou o svůj televizní magazín Romaňi luma

OSTRAVA – Ostravské televizní studio chce od nového roku zrušit romský magazín Romaňi luma (Romský svět).

Úspěšný romsko-český pořad, který přes dva roky vysílá zpravodajství ostravského studia České televize na internetu i v televizi, je přitom jediným pořadem ve veřejnoprávním médiu pro romskou menšinu v Česku. Otázkou však zůstává, zdali vůbec Romové vědí,

že od nového roku přijdou nejen o informace o možnostech vzdělávání a kultuře, ale i o životě a podmínkách Romů v zahraničí (v romštině a z úst moderátorů, Romů).

Co k takovému rozhodnutí vede? České televize přivádí nikdo neví. Romská problematika (nejen v Moravskoslezském kraji) je v Česku důležitou záležitostí a právě veřejnoprávní televize by se měla tomuto problému věnovat

mnohem hlouběji. Nechají se tedy Romové bez jakékoliv vysvětlení nebo alternativy připravit i o to málo, co jim média majority nabízejí? Uvidíme.

Zatím to však vypadá, že Romaňi luma z Ostravy, který např. spolupracoval s Muzeem romské kultury v Brně, se serverem Romea nebo se sdružením Slovo21, zřejmě 28. prosince odvysílá svůj poslední díl. (ink)

Agentura pro začleňování zveřejnila Příručku pro obce

PRAHA - Vládní Agentura pro sociální začleňování připravila rozsáhlou Příručku pro obce. Ta uvádí konkrétní návody, jak mohou města a obce postupovat při řešení problémů spojených se sociálním vyloučením na jejich území. Příručka je k dispozici v tištěné i v elektronické podobě.

„Je určena starostům, vedoucím odborů městských úřadů, zastupitelům a dalším zástupcům obcí, které se potýkají s existencí sociálně

vyloučených lokalit na své území a s nimi spojenými problémy. Mohou ji využít i pracovníci neziskových organizací, škol, úřadů práce nebo lidé, kteří se zajímají o problematiku sociálního začleňování,“ říká o čerstvě vydané příručce ředitel Agentury pro sociální začleňování Martin Šimáček.

Skládá se z osmi samostatných brožur a příloženého DVD. Každá z nich se věnuje jedné oblasti, která je spojena s problematikou soci-

álního vyloučení (sociální služby, zaměstnanost, bydlení, vzdělávání, sociálně-právní ochrana dítěte, bezpečnost a prevence kriminality, dluhy). Na DVD majitelé příručky najdou elektronickou verzi všech textů, videomedailony, které přibližují některé vybrané postupy na příkladu konkrétních měst, a také předem připravené formuláře a dokumenty, které mohou města a obce využít.

Všechny texty i videomedailony jsou přístupné i na webové stránce Agentury. Najdete ji na adrese www.socialni-zaclenovani.cz/pri-rucka.

V současnosti byla rozeslána do více než 300 měst a obcí České republiky, ve kterých se dle analýzy Ivana Gabala vyskytují sociálně vyloučené lokality. Byla k nim přidána i místa, která v tomto výzkumu uvedena nejsou, ale ze zkušeností Agentury vyplývá, že se v nich sociálně vyloučené lokality také objevují.

Václav Zeman
Úřad vlády ČR – Agentura pro sociální začleňování.

Setkání s romskou literární soutěží Romano suno v Ostravě

PRAHA, BRNO, OSTRAVA – Někdy v létě jsem si přečetla v RH o literární soutěži Romano suno. Její organizátoři pobízeli čtenáře, aby napsali své vzpomínky z dětství nebo libovolný jiný příspěvek v romštině.

Vzpomněla jsem si, jak jsem před pětácti lety nastoupila do školy. Napsala jsem text E cikni Čhajori pal e Slovensko a do soutěže ho poslala.

Paní Šebová z Prahy, která pracuje v obecně prospěšné společnosti Nová škola a tuto literární soutěž organizuje, mě na podzim k mé velké radosti oslovila, zda bych přečetla svůj článek v Městské knihovně v Ostravě-Vítkovicích. Šlo o besedu pro romské žáky 9. třídy místní Základní školy Šalounova.

Protože já také dálkově studuji v Ostravě (dojždím z Brna), obrátila jsem se na svoji třídní učitelku, paní Červeňákovou, a nápad byl na světě – přijmu pozvání a na setkání vyrazíme společně i s mými spolužáky z denního studia oboru Sociální péče na Střední škole prof. Zdeňka Matějčička.

Setkání, které se uskutečnilo 21. listopadu, bylo opravdu jako kdyby se sešla rodina po několika letech. Všichni jsem se přivítali.

Úvodní slovo si vzala paní Šebová a nastínila nám program besedy.

Pokračovali její přátelé a spolupracovníci – David Tišer a Brigita Karolyová. David, který stejně jako Bára studuje romistiku, nám představil jednu ze svých mnoha aktivit – romské divadlo, které s Brigitou dělají. A pak už se pustili do čtení. Četli v romštině a pak v češtině texty, které se v soutěži Romano suno umístily na prvních třech místech. Já jsem byla vyzvána ke čtení svého textu E cikni Čhajori pal e Slovensko.

Napadlo mě přehodit si článek s Bárou – ona četla v romštině a já v češtině. Takto studenti mohli slyšet, že nejenom rodilý mluvčí dokáže číst v romštině. Četla krásně plynule a já se děti zeptala: „Slyšely jste ji?“ Po čtení následovala volná de-

bata o romštině a dobrovolníci si zkusili pár textů nahlas přečíst.

Hosté z Prahy vyzvali děti i studenty SŠ, aby také někdy něco do soutěže Romano suno napsali a informovali je, že 12. prosince bude v Praze slavnostní vyhlášení vítězů letošního ročníku. Budou tam zajímavé ceny a dorazí snad i hosté jako rapper Rytmus.

Dopolední setkání jsem společně zakončili písní Tosara a potleskem.

Pokud jde o mě, na setkání v Praze s Davidem, Brigitou a Bárou se moc těším.

Poděkování Městské knihovně Ostrava-Vítkovice. Ačhen Devleha.

Květoslava Podhradská
Barbora Šebová

Někdy je dětský domov výhodou

Někdo se může zdát škoda, že nevyrostám se svou rodinou. Mnoho lidí si dokonce představuje děti v dětském domově (DD) jako chudáčky, mnoho lidí se nejistě ptá, zdali mohou vůbec chodit na vycházky mimo DD. A někteří si i myslí, že DD je pro děti za trest. Avšak ani jedno z toho není pravda. A právě tomu bych rád věnoval i svůj první článek v Romano hangos.

Já jsem za to, že nemusím vyrůstat s rodiči a původní rodinou šťastný, vděčný a vím, že můj budoucí život tak bude mít smysl. Jsem si jist, že kdyby nebylo DD, rozhodně bych doma nikdy nedošel ke studiu na gymnáziu, ke svým současným koníčkům a zážitkům. Rád bych proto zmínil, že děti v DD nejsou méněcenné. A co se týče zázemí v domově (letní zahraniční dovolené, akce, výlety, dárky, apod.), bývají na tom mnohdy lépe než jiné děti ve svých rodinách. Pro „obyčejné“ děti v rodinách například ani neexistuje tolik nadací, které pomáhají finančně

ně plnit přání, které si dítě přeje. Avšak veškerý „servis“ bere mnoho dětí v DD jako samozřejmost, něco, co jim bylo dáno a nikdo to nemůže vzít. Tím bych chtěl říct, že v tomto ohledu jsou děti z rodin mnohem vděčnější.

A jak to vlastně беру já? V dětském domově strávím téměř čtvrtinu svého života, budu dál studovat na gymnáziu, kde celkem za mne nadace zaplatí 3 500 000 ko-

run. Je a bude toho mnohem víc a myslím, že mám být skutečně za co vděčný. A jak já to vše „oplatím“, abych jen „nebral od druhých“? Nejdřív se budu snažit vystudovat a ukázat lidem kolem sebe, že i Romové dokážou jít za svým cílem. Budu se snažit být pracujícím člověkem a v nějakém humanitním směru se budu snažit lidem dát to, co bylo dáno mně.

Proto mne vždy zamrzí aktuální téma: Rušení dětských domovů (snižování počtu dětí v domovech), protože nevím, jak moc budou pěstounské rodiny řešením. Třeba přijde mnoho dětí právě o takové štěstí, jako jsem měl já, neboť i ve funkční rodině nemá dítě takové šance, jaké jsou mu nabízeny právě v dětském domově. Pak už „jen“ stačí chtít, což je také důležité poznamenat. Mnoho dětí má obrovské šance, které však bohužel nechtějí využít.

Lukáš Kotlár
Člen „hvězdného týmu“
Romano hangos.

Lukáš Kotlár: Prestižní školu Open Gate hodnotím na výbornou

Ve Slovákckém deníku vyšel článek o studiu zástupce šéfredaktora Zámečku v Open Gate i o tom, jak ho podporuje jeho DD Uherský Ostroh.

Uherský Ostroh, Říčany – Od roku 2001 žije šestnáctiletý Lukáš Kotlár v Dětském domově v Uherském Ostrohu. I když v posledních letech to není až tak úplně pravda – většinu školního roku tráví v prestižní internátní škole Open Gate v Říčanech určené mimo jiné velmi nadaným a talentovaným dětem, které by si za normálních okolností takové studium nemohly dovolit. Lukáš ale už na základní škole patřil mezi žáky s výbornými výsledky.

tiny v dětském domově nebo na základní škole v blízkém okolí nebo třeba jezdit pomáhat do domova důchodců, ale také se zapojit do kroužků, ve kterých si každý najde to své. Fotbal, florbal, plavání, koně, divadlo, fotokroužek, hudební nástroje a mnoho dalších,” pokračuje Lukáš.

Podpora od Kellnerů

Studium na Open Gate samozřejmě není zdarma, filozofie školy ale je dát příležitost pro vzdělání dětem, které nepochází z bohatých poměrů. „Více jak polovinu studentů na Open Gate podporuje finančně The Kellner Family Foundation – zakladatelé školy.

Každým rokem, za pomoci ředitelky dětského domova, žádám nadaci o stipendium. Již čtvrtým rokem mě nadace plně podporuje částkou 470 000 korun, za což jsem velmi vděčný. U ostatních studentů je to například tak, že část školného platí nadace a jistou část školného platí rodina,” vysvětluje princip nadaný student. „Školu hodnotím naprosto na výbornou. Dala mi vše, co jsem mohl očekávat a mnohem více. Za tuhle školu jsem naprosto vděčný, protože si uvědomuji, jak velkou šanci jsem dostal a jaká by byla škoda toho nevyužít. Do budoucna bych chtěl především dostudovat alespoň vysokou školu. To teď bude pro mě nejdůležitější. Co bude poté, je zatím ve hvězdách. Prozatím bych v budoucnu chtěl být novinářem nebo alespoň poznávat svět žurnalistiky,” dodává Lukáš, který se už nyní angažuje ve vydávání časopisu Zámeček pro děti z dětských domovů.

Petra Kučerová

deník

Romano hangos **lil** **www.rnl.sk –**
Rómsky nový list
Noviny Rómov na Slovensku

komentář

Sekce lidských práv se nachází v ohrožení

KAREL HOLOMEK

Internetový server www.aktualne.cz nám již nějakou dobu sděluje, že sekce lidských práv, v jejímž čele stojí vládní zmocněnkyně Monika Šimůnková, má být rozptýlena a přemístěna z Úřadu vlády, kde všichni pracovníci této sekce sedí.

Vládní tamtamy pracují celkem spolehlivě a ten, kdo se zajímá, se dozví. Tato zpráva je známá v zasvěcených kruzích již několik týdnů.

Zprávu potvrdila paní zmocněnkyně a ministr zahraničí Karel Schwarzenberg se vyjádřil v tom smyslu, že tento úmysl považuje za nešťastný a že jde o výsledek indiferentního (lhostejného) postoje premiéra k lidským právům. Jako vždy se náš kníže vyslovil s neopakovatelnou upřímností přímo k meritu věci.

Není totiž žádným tajemstvím, že činnost této sekce a osobně Moniky Šimůnkové jako zmocněnkyně vlády pro lidská práva je zásadním způsobem negativně limitována nezájmem premiéra a tím i vlády samé. Několikrát jsme na tento fakt na stránkách našich novin upozorňovali.

Pravda je, že jsme nemuseli být nadšeni z výkonu této sekce právě z těchto důvodů, ale pořád jsme oceňovali, že tu někdo přece jen usiluje o naplnění agendy lidských práv směřující k nápravě legislativy nebo nejkřiklavějších porušení lidských práv.

To samo o sobě přispívalo ke stavu, který se sice příliš nezlepšoval, ale ani nezhoršoval.

Člověk se musí často ptát s údivem, co naše vládní činitele vede k tak rozporuplným a diskutabilním rozhodnutím. Paní Karolína Peake, která s tímto návrhem přišla, měla údajně na mysli finanční úsporu a zlepšení organizace práce v této agendě. Můj Bože!

Když rozeženete nějakou ucelenou instituci po všech rezortech vlády (na ministerstvo zahraničí, práce a sociálních věcí a snad ještě ministerstvo pro místní rozvoj), každého napadne, že tím se jakékoliv organizační zlepšení silně naruší. Ostatně, koordinace práce s jedním cílem, například ochranou lidských práv, je slabou stránkou naší vlády již delší dobu. Silně si také dovoluji pochybovat o finančních úsporách. Jisté je to, že rozeznáním sekce lidských práv po různých dalších institucích dojde ve skutečnosti k její destrukci.

Taková „sekce“ pak bude sloužit spíš jen jako další zástěrka, mající dokazovat, že jakási taková instituce tu je.

Toto bylo úmyslem? A koho přesně? Co na to členové Rady vlády pro záležitosti romské komunity, již předseda premiér? Ptám se již po několikaleté.

**MASARYKOVA
DEMOKRATICKÁ AKADEMIE**

THINK-TANK A DISKUSNÍ FÓRUM

české demokratické levice

- kulaté stoly, přednášky, školení
- výstavy, prodej knih, aktuální komentáře
- spolupráce se zahraničními partnery

info@masarykovaakademie.cz, +420 224 223 757, +420 725 050 082
www.masarykovaakademie.cz

Bez sportu, bez receptů, bez lží.

Deník Referendum

Milena BARTLOVÁ
Anna ŠABATOVÁ

Lukáš JELÍNEK
Pavel ŠARADÍN

František KOSTLÁN
Saša UHLOVÁ

Jiří PEHE
Ondřej VACULÍK

Ondřej SLAČÁLEK
Alena ZEMANČÍKOVÁ

www.denikreferendum.cz

verše

Devla miro

Andro kirlo dukhal man,
sar pre Tute vičinav:
Devla miro, arde som,
u nič lačo nakerdžom.
Sikhav mange dromoro,
so šaj kerav korkoro.
Te Tu phenes lavoro,
me kerava savoro.
Andro kirlo dukhal man,
bo pre Tute grevčinav.
Andro jilo mange sal,
pal Tro drom me phirkerav.

Devloro

Sa pal leste giľaven,
a ou o drom sikavel.
Sar te dživel amen sam,
sar leha te vakeras.
Sa amenge odmukhel,
rado amen ov dikel.
Vašoda les šunava,
savoreng phenava.
Savo hino jileskero.
na, ča me som leskero.
Devla miro šunav Tut,
pal'ikerav Tuke but.
Devla miro, kamav tut!

Me som tiro

Me som tiro Devloro,
mange vaker savoro.
Bo me ňigda na sovav,
pro svetos me dodikhav.
Me som tiro baro dad,
našti me tut omukhav.
Sem le dženem kerdžom me,
kaj te san jekhetane.
Mire čhave tumen san,
savoren tumen kamav.
Ke mande hin thanore,
kaj te džanen savore.

Bože můj

Až mě v krku bolí,
na Tebe volám:
Bože můj, tady jsem,
na Tvou radu čekám.
Jenom cestu ukaž mi,
na kterou se pustit mám.
Jedno slovo řekni mi,
a já všechno udělám.
Až mě v krku bolí,
na Tebe křičím.
Mám Tě v srdci,
po Tvé cestě kráčím.

Božíčko

Všichni o něm zpívejme,
on nám cestu ukáže.
Jaký život máme žít,
i jak k němu promluvit.
On má přeci všechny rád,
odpuštění umí dát.
Proto jemu naslouchám,
vám ostatním povídám.
Jeho lásku poznal jsem,
jemu jsem se odevzdal.
Bože můj, slyším Tě,
děkuji Ti ze srdce.
Bože můj, mám Tě rád!

Jsem tvůj

Jsem tvůj Bůh, jsem tu pro tebe,
a vše mi můžeš povědět.
Protože já stále bdím,
na celý svět dohlížím.
Já jsem dobrým otcem tvým,
nikdy tě neopustím.
Všechn lid stvořil jsem k tomu,
aby žil pospolu.
Vy jste všichni děti mé,
miluji vás velice.
U mne místo máte,
kéž tu pravdu znáte.

Imrich Horvát

Přeložila Martina Výziblová

Poslání ženy

Jaký úkol má žena? Být krásná nejen vzhledem, ale hlavně duší, měla by umět vést domácnost, vařit, starat se o manžela a tisíce dalších povinností. Ale také v neposlední řadě přivést na svět nový život, nového človíčka. Avšak, je to jednoduché? Pro někoho ano, ale pro někoho ne.

Existuje mnoho mladých dívek, které začnou sexuální žít, ani se nenadějí a už čekají dítě. Nevědí, co dělat, jak se zachovat. Nechat si dítě, či nenechat? Nepřáli si stát se matkou takhle brzo. Nejsou připravené. Některé dívky to risknou, vzdají se dětství a v mžiku nastoupí do role matky. Jiné se dítěte vzdají. Pro některé ženy je jednoduché hned počít dítě, i když o to vůbec nestojí. Ale je i mnoho žen, které si děti velice přejí. Mají partnera na celý život, kterého si vybrali, aby se stal otcem jejího dítěte. Jsou psychicky i materiálně připraveny starat se o nového človíčka.

Jenže se může stát, že žena nemůže otěhotnět a stát se matkou vytouženého dítěte. Již odmalička se viděla v roli matky a kolem ní její pobíhající ratolesti. Ale v dospělosti se toto přání stává neuskutečněným. Něco nejspíš nebude v pořádku. Nastává stres, chození po doktorech, různé testy. Pokud jsou oba dva, muž i žena v pořádku, o to je větší nepochopení a stále dokola otázka – PROČ?! Že by si to nepřál Bůh?

Jak bývá zvykem starších romských žen, které mají osm až deset dětí, když se jich někdo zeptá, „A bude další?“ A ona odpoví. „Pokud Bůh dá, tak ano.“ Čili pokud Bůh dovolí, tak opět otěhotní. Ale největším problémem a zabijákem početí je to, že žena MOC CHCE. Neustále na to myslí, počítá si plodné dny, dopředu nakupuje výbavičku... prostě nemá klid, je jakoby posedlá. Kdyby byla v klidu a vůbec by na to nemyslela, tak by mohlo být všechno jinak a všechno by šlo snáze.

Jenže bohužel jsou i takové páry, kterým se opravdu nikdy nepovede přivést na svět svého potomka. Tyto důvody bývají většinou zdravotní. Takovým párům zbývá naděje umělého oplodnění anebo adopce. Málokteré ženy, které mají tu možnost přivést na svět dítě, se tohoto poslání dobrovolně vzdají. Ale i takové se někdy najdou. Prostě si řeknou, že děti nikdy v životě nebudou chtít. Je to paradox. Některá si toužebně přeje, ale nemůže, a ta která může, tak nechce. Ale myslím si, že pokud to jde, tak by každá žena měla na tento svět jednou přivést malého tvorečka. Protože porodit zdravé dítětko je Boží zázrak a posláním každé zdravé ženy.

Andrea Bušalová

Na mateřské dovolené.

A lidi poslouchali...

Chtěla bych poděkovat redaktorovi Pavlu Pečínkovi za zasluku Romano hangos s mým vydaným článkem Dovolena.

Vzala jsem pár výtisků do Domo-va pro seniory, kde pracuju, aby naši klienti a personál mohli nahlédnout do novin, kam každý může přispívat na různá témata. Tak aby věděli, že Společenství Romů na Moravě existuje. Pracovnice z rehabilitačního úseku mě potom oslovila, zda bych mohla přečíst klientům na skupinovém cvičení své vyprávění o dovolené s vnučkou.

Babičky a dědečci seděli v kruhu a já měla nachystané křeslo jako pro hosta. Taký že mě tak sestřička Romanka představila: „*Přijde host, každý ho znáte, ale nic moc o něm nevíte, něco vám přečte.*“

Přivítali mě potleskem, já sedla do křesla a na úvod jsem vysvětlila původ romštiny, citová pouta k dětem a vnoučatům. Článek jsem přečetla v češtině a byl vznesen dotaz, zda bych aspoň kousek přečetla v romštině. Jako rodilá mluvčí jsem s tím neměla problém. Článek se jim líbil, pobavil je.

Poděkovala jsem, že mě přijali a měli zájem slyšet romštinu, mnoho z nich dokonce poprvé v životě. Jaké překvapení nastalo na konec, když mě požádali podobně jako již v úvodu zmíněná Romanka: „*Květi, nějaká písnička by nebyla?*“

Já odpovíděla: „*No, byla by!*“ Po domluvě s Romankou jsme to nechaly na další pokračování s ná-

zvem muzikoterapie. A skutečně mne pozvali na druhé sezení s klienty.

Cvičí tady na židlích pod vedením aktivizační sestry Romanky pohybové schopnosti, paměť a zapojují se tak do denního života. Slibila jsem jim, že přijdu, zahraju a zazpívám cikánské lidové písně. Nevěděla jsem, jaké písně si nachystat, protože jich je daleko víc než mně let.

Vybrala jsem si opravdu staré, ještě z mého dětství, písničky, které byly náš hit. Věděla jsem hned, že musím zazpívat alespoň kousek romské hymny Gejľom, gejľom.

Další nachystané písně byly Čhajori romani, Nane tcocha nane gad, Andro verdan drukos nane, O poštaris avel, Duj, duj, Kale bala atd.

Kdybych přišla, hned sedla a zazpívala, nebylo by to ono, proto jsem si také nachystala překlad a prezentaci ke každé písničce.

O manuša šunenás...

Kamav te pal'ikerel le veduciske le Paľiske Pačínkovi, kaj mange bičhaďas o balikos le novinkenca Romano hangos mire ľileha Dovolenska, so me pisind'om.

Me iľom varesave novinki andro kher, kaj dživen o phure manuša, kaj kerav guťi. Kaj savore manuša te dikhen amare novinki, kaj ko kamel, šaj te pisinel so kamel andro novinki. No, the kaj jon te džanen, kaj Jekhetane Roma pre Morava existinen. Sar savore manuša, so kodoj bešen the keren buťi, prengede peske o novinki, vičind'a man jekh sestřička, so kerel buťi le phurenca manušenca the phend'as mange, či bi me našťi genavas o ľil Pre dovolenska le manušenge, sar laha avena te cvičinel.

O manuša bešenás dokola a mange prithode o kreslos sar le hostoske. Kavka e sestřička, e Romanka, vičind'a: „*Avela o hostos, sako les džanen, aľe tumen pal leste but nadžanen.*“

Chudle mange te lapkinel, me bešľom andro kreslos the pro agor lenge vysvetľind'om, sar the khatar e romaňi дума aviľa, he sar amen

dikhas rado the ľikeras amaren čhavoren.

O ľil pregend'om andre gadžikaňi дума, the jon kamenas, či bi me na genavas vareso romanes. Me genďom, bo me vakerav romanes. O ľil pes lenge pačinelas. Me lenge pal'ikerďom, kaj jon man vičinde the šunde e romaňi дума. Butdžene lendar peršes andro lenger o dživipen šunde e romaňi дума. No, savo prevapeňis has pro agor, sar phenďas e sestřička Romanka: „*Kveto, varesavi giľori nane?*“

The me phendžom: „*No, elas bi!*“ La Romankaha pes dovakerďam, kaj mek jekhvar avava pre muzikoterapia.

Andre aver čislos Romano hangos pes tumen dodžanenas, sar o zgeliplen doperlás le gadženca. A čačas man vičinde pre dujto d'ilos le klientenca. O klienti kadaj bešen pro stolki the cvičinen, sar lenge sikhavel e sestřička Roman-ka, e zor andro vasta, andro pindre the e god'i, kaj jon te nabisteren, the kaj te ačhon saste. No, le klientenge phend'om, kaj me avava, the bašavava the giľavava lenge o romane

Když jsem byla nachystaná, slyšela jsem, jak Romanka říká: „*Jak tu Květu zavoláme? Už je čas.*“ Dupot do země mě přivolal na scénu. Ouh, tolik lidí, skupina asi 15 lidí něco očekává. Židle byla nachystaná zase vprostřed kruhu. Začala jsem představením romské hymny, kde a za jakých okolnosti vznikla a jistěže hned český překlad. Zajímavé, krásné ozývalo se. Nikdy jsem to neslyšela. Pak začaly další písničky, vždy s prezentací a překladem. A lidé tleskali. Jen tak to neskončilo. Odpoledne jsem opět hrála a zpívala dalším asi 15 klientům, kde zazněly i české lidové písně.

Poděkování patří také zdravotnímu personálu oddělení DD1. Hodinové sezení jsem ukončila společnou písni Alelujah, halelujah. No, abych nezapomněla, pozvali mě ještě na jiné oddělení.

Zatím na shledanou.

Květa Podhradská

giľora. Nažanavas, save giľa peske te richtinel, bo amen hin buter giľa niž mange berša.

Richtinavas o phurikane giľora, mek sar somas čhajori, kale has nekfeder – hitos. Džanavas imar, kaj mušinav te giľavel cikno koter romaňi himna: Gejľom, gejľom. Richtind'om mek aver giľa – Čhajori romaňi, Nane socha nane gad, Andro verdan drukos nane, O poštaris avel, Duj, duj, Kale bala.

Te bi me ča avavas, bešavas the giľavavas, ta bi oda naelas mištes. Vašoda mange prichistind'om, pal soste giľavav, the savore lenge andre gadžikaňi дума prethod'om.

Sar somas narichtimen, šund'om, sar e Romanka phend'as: „*Sar amen la Kveta vičinaha? Imar hin kana.*“ Andre phuv e vika man vičind'a, kaj me avľom andre. Joj, kajci nipos, cirka dešupandž džene vareso užaren. O stolkos has andro prostredkos. Chudľom te vakerel pal e romaňi himna, kaj the sar amari himna thoďa pes jekhetane andro berš 1971. Našund'am ňigda kajso šukariben, phende o gadže. No, avka me giľavavas the phenavas lenge, pal soste aver giľa hine. The o manuša klapkinenas. Jon man kavka mek-ča namukhle, pal o dilos mušind'om mek jekhar te bašavel the giľavel. Avle aver manuša, palis cirka dešupandž džene. Kadaj imar bašavavas the giľavahas the gadžikane ľudove giľa.

Kamavas bi te pal'ikerel le sestřičkenge andal e buťi pre oddělení DD1. Sar peľa tele jekh ora, ta mek lenca jekhetane giľad'om Halelujah, halelujah. No, kaj te nabisterav, vičinde man pre aver than andre buťi. Ačhen devleha.

Květa Podhradská

Silent Runners: Tanec, to je proměna zvuku v pohyb

Akrobatická skupina Silent Runners (Tiší běžci) vznikla roku 2006. Její začátky byly těžké. Ale časem se vše změnilo k lepšímu a skupina získávala různá ocenění. Mezi svou nejúspěšnější soutěž řadí mistrovství ČR v kategorii pohybových akrobacii. Silent Runners vede nadaný akrobat Lukáš Husták.

Ahoj. Mohl bys popsát, jak a kdy vaše taneční skupina vznikla?

Stalo se tak v září 2006, ale to jsme ještě nebyli kompletní. Kamarád, spolužák, který byl v taneční skupině, mi řekl, jestli bysme někdy nezašli na společný trénink. A tak jsme na sebe nabalovali akrobaty a break tanečníky. Když jsme začali, bylo nás pět. Teď máme členů osm.

Kdo vymyslí choreografie?

To se nedá říct přesně. Vždy když vymyslíme choreografii, tak se sejdeme, dáváme dohromady nápady, vymyslíme sestavy a pak vybereme to nejlepší.

Je náročné dát jednu sestavu dohromady? Jak dlouho vám to trvá a kde berete inspiraci?

Jak kdy. Když se sejdeme všichni, tak to jde rychle, ale i tak to zabírá asi méně. Pak už to jen stále opakujeme, abysme nedělali chyby. Inspirace většinou přijde s hudbou, ale občas i něco okopírujem. Podle toho, jestli se nám to líbí, nebo ne.

Kde všude jsme vás mohli vidět?

Vystupujeme různě po klubech, na společenských akcích, jako jsou plesy a přehlídky. Ale za náš největší úspěch považujeme mistrovství České republiky, kde jsme získali pohár v kategoriích pohybových, dále focení pro Redbull a reklamu pro Nissan.

A co manažer? Máte nějakého sponzora?

Přímo sponzora ne, ale když jedeme někde na soutěž, tak za nás platí sportovní klub, pod kterým trénujeme.

Vím, že jste vyhráli soutěž v Brně. Jaké byly vaše pocity? Počítali jste s tím, že vyhrajete?

Byl to úžasný pocit. Hala plná lidí, kteří nám tleskali a volali jméno naší skupiny. Chodili za námi a ptali se nás na spoustu věcí. Bylo to úžasné. No ale trochu jsme s tím počítali, protože jen málo lidí v České republice ovládá takovou akrobacii bez pomůcek.

Proč právě Silent Runners? Prozrad', jak vznikl tenhle název?

Nejsme totiž jen taneční skupina, ale zabýváme se i sportem zvaným Freerun, což je skákání salt, přemetů a vrtů přímo ve městě, kde je důležité mít jemné dopady, aby nedošlo ke zranění.

A na závěr se tě, Lukáši, zeptám, co pro tebe znamená tanec?

Proměnu zvuku v pohyb. Vnímání rytmu a snahu se do něj co nejlépe rozpohybovat.

Ptala se Lucie Kačová

Kateřina Pechová: Chci, aby moje děti na mě byly hrdé

Kateřina působí jako pedagogická asistentka v klubu Zeferino ve Valašském Meziříčí. Sama o sobě říká, že je tvrdohlavá, komunikativní, že ráda cestuje, nakupuje a poznává nové věci. Žije s muzikantem Ivanem Kandráčem, oba pracují a vedou své děti ke vzdělání a hudbě.

Ahoj Katko, mohla bys popsát svůj první den ve škole?

No, hodně rozpačitý. Nevěděla jsem, co se se mnou děje. Bála jsem se být ve škole bez maminky. Ale hned druhý den jsem si našla kamarádky a do školy se pak už jen těšila.

Čím ses vyučila, bavila tě škola?

Bohužel jsem se nevyučila. Asi v osmé třídě se mi ve škole v tělocviku přihodil úraz. Potom už jsem hodně času proležela v nemocnicích. Byl to pro mě velký šok, když ostatní holky, se kterými jsme si společně podaly přihlášky, byly přijaty a já nemohla nastoupit ze zdravotních důvodů. Měla jsem jít na čišnici.

Po mateřské jsem se rozhodla, že bych chtěla pracovat s dětmi a rodinami. Prostě pomáhat a být nějak užitečná. Začala jsem navštěvovat

dobrovolně klub Zeferino, kde teď pracuji. Pomáhala jsem jim doučovat děti v kroužku. Moc se mi to zalíbilo, věděla jsem, že taková práce mě bude bavit. Udělala jsem si kurz pracovníka v sociálních službách, kurz na PC a potom také kurz asistenta pedagoga v Olomouci. Nyní jsem se rozhodla, že si i přesto tu střední školu dodělám, a to i s maturitou. Chci, aby mé děti byly na mě hrdé. A uvědomily si, že všechno jde, když se chce.

Prozrad' nám, co všechno práce s dětmi ve škole, respektive v klubu Zeferino, obnáší?

V klubu Zeferino pracuju už šestým rokem. Doučuju děti od první do páté třídy. Vedu náboženství, kroužky se staršími dětmi a mladšími, kde je učíme vařit a péct, kde hrajeme různé hry. Chodíme na různé společenské akce, poznávací výlety, píšeme články do novin, zúčastňujeme se různých soutěží. Při tom všem spolupracuju se svým druhem, se zpěvačkou Idou Kelerovou a sdružením Romea. Pracuju pod školou ještě jako regionální mentorka. To znamená, že chodím do rodin a řešíme společně problémy dětí ve škole.

Jak bys ohodnotila žáky ve škole, kde pracuješ?

Jsou úžasní. Znáám je všechny od mala. Oslovuji mě teto Kali. Mám je moc ráda.

Představuješ pro ně a pro mnohé další Romy pozitivní motivaci. Řekni ale – co bys chtěla změnit k lepšímu přímo ve školství?

Určitě bych učitele víc připravila na romské žáky. A doporučila jim, aby si na každé škole pořídili romské asistenty. Ti jim mohou pomoci při komunikaci mezi rodinou a žá-

kem. Existuje hodně učitelů, které nevědí o romském dítěti nic. A takové pak mají samozřejmě s dítětem ve třídě problémy.

Romské dítě uvažuje pomalu a někdy učitelce ani nerozumí. Potřebuje cítit, že ho učitelka chápe a že mu chce pomoci. Z vlastní zkušenosti vím, že to jde. Učitelka se musí také o tyto žáky zajímat.

Zapojují se rodiče romských žáků do aktivit, které pořádáte?

Ano. Sami se nabízejí a ptají se, s čím by mohli pomoci. Jsou moc šikovní.

Žiješ s muzikantem Ivanem Kandráčem, který také vede pěvecký sbor a ještě sdružení Džas jekhetane jekhe dromeha? Jak to u vás doma vypadá?

Oba chodíme do práce a doma se přes týden skoro nevidíme. Po práci totiž ještě jdeme s dětmi do základní umělecké školy a domů se dostaneme až někdy kolem sedmi večer. Máme toho hodně a naše děti také. Ale neměnila bych. Všechna tři děcka hrají na hudební nástroj, ta nejstarší ještě zpívá v jazzovém orchestru. A když se doma sejdou

a Ivan s nimi začne hrát a zpívat, tak je u nás až moc veselo. Sousedy ale máme úžasné. Zatím si nestěžovali a naše děti v tom chválí a podporují. Jsem šťastná, že mám takovou krásnou rodinku. Jsme zvyklí pořád něco dělat a nesedět jen tak doma na zadku.

Kdybys měla kouzelnou hůlku, co bys na světě změnila?

Asi všechny zlé lidi. Aby se měli všichni rádi a nebyl žádný rasismus. Je to jen něčí výmysl, že sem Romové nepatří. My jsme se tu narodili. Mně na tomhle světě hodně vadí, když vidím, jak lidé dokážou být zlí. A ze všeho nejvíc mě bolí, když vidím, jak trpí děti. Děti by neměly trpět, ale užívat si.

Máš nějaké tajné přání nebo cíle, kterých bys ještě v životě chtěla dosáhnout?

Chci se i nadále věnovat dětem v klubu a pomáhat rodinám, když to ode mě budou potřebovat. Jsem ráda, když mohu s něčím pomoci. Dělán tuhle práci už dlouho a baví mě to. A taky si chci dodělat tu školu. Chci, aby na mě děti byly hrdé.

Ptala se Veronika Kačová

Ben, tak jak jsem ho neznala

Já a můj kamarád Ben. Správně Benedikt, ale pro mě jen Ben. Vysoký svalovec se snědou tváří a s pronikavými zelenými očima. Husté černé vlasy si geloval na způsob ježka. Vždy krásně voněl, byl to velice čistotný muž, a vkusně se oblékal. Mohl mít na každém prstě deset holk.

Jenže on neměl zájem o žádnou z nich. Říkal, že na holky nemá čas, jelikož musí studovat. Miloval poezii, zvířata, byl přátelský a vstřícný a jeho nejlepší vlastností bylo, že měl pochopení pro všechno. Vždy mi v těžkých chvílích zvedl náladu a dokázal mi ve všem poradit. Byl jako moje sestra a nejlepší kamarádka v jednom.

Já naopak jsem menší postavy, dlouhé hnědé vlasy, docela pěkná normální holka. Miluji hudbu, přírodu a nemám ráda homosexuály.

Je mi z nich na blití. Prostě nechápu, jak se můžou mít dva chlapi rádi! Anebo holky! Je to nepříjemné, že se navzájem dotýkají. Copak si nemohou najít někoho s opačným pohlavím?

S Benem jsme spolu vyrůstali. Chodili jsme spolu do stejné školy, pak do školy. Nyní jsme studovali každý jinou střední školu. Vzpomínám si, jak jsem jednoho dne onemocněla. Dostala jsem škaradou chřipku, měla vysoké teploty. A můj nejlepší kamarád byl celou tu dobu u mě. Vždy po škole přišel rovnou za mnou a byl se mnou, dokud jsem neusnula. Opravdu si na něj nemohu stěžovat. Mám ho strašně moc ráda a nevyměnila bych ho. Kde se na něj chytaly kamarádky. Žádné jsem nemohla důvěřovat tolik, jako jemu. Ještě nikdy mě nezklamal.

Až jednoho dne, u mne večer zavonil a byl nějaký divný. Už nebyl klidný, vyrovnaný a vysmátý. Měl vážný výraz v obličeji.

Docela mě vyděsil. V ten den jsme se vlastně viděli po docela dlouhé době.

Celý týden se mi neozval ani neodepisoval na sms. „Co se stalo, proč jsi tak vyděšený?“ Zeptala jsem se, když jsem mu v kuchyni vařila čaj. „Nejspíš mě budeš nenávidět za to, co ti teď řeknu. Nežlob se na mě, ale musím ti říct pravdu. Tajil jsem to před tebou moc dlouho,“ začal se smutně svěřovat Ben. Vůbec jsem netušila, o čem to mluví. Co by mně na něm mělo vadit? Vždyť je jako můj bratr. Tak za co bych ho jako měla nenávidět?!

Ztrácela jsem trpělivost. „Prosím tě, Beny, řekni mi, co se s tebou děje? Celý týden ses mi neozval

a teď přijdeš úplně zničený a...“ „Megy, jsem gay.“ Dokončil mě rozhořčený můj milovaný kamarád. Chvilí mi trvalo, než mi došlo, co to vlastně řekl.

„Co prosím? Co, co že jsi?“ Vykoktala jsem ze sebe. „Ano, je to tak, mám to v sobě již od malička, táhne mě to ke klukům. Proto jsem s žádnou holkou nechodil a vymlouval jsem se na učení. Vím, že mě za to sto procentně budeš nenávidět, ale nechci tě takhle klamat. Musel jsem ti to říct, promiň.“

Nevěděla jsem, co na to říct. Mlčela jsem, nebyla jsem schopná jediného slůvka. Ben si to vyložil po svém. Vstal a odešel se slovy, „pochopím, když se mnou nebudeš dál kamarádit.“

Jak je to možné? Jak mi to mohl udělat? Vždyť on jediný ví, jak moc nesnáším gaye! Zavřela jsem se

v pokoji a několik dnů jsem se nikomu neozvala. Nemohla jsem to přijmout, ale zároveň mě strašně bolelo, že ztratím svého úplně nejlepšího kamaráda a bratra v jednom.

Nedokázala bych bez něj dál žít. Anebo možná dokázala, ale komu bych se svěřovala, s kým bych se radila... hodně mi přirostl k srdci, nemůžu to jen tak zahodit. Vždyť to ani nejde. Ať je homosexuál nebo ne, mám ho stále moc ráda a moc mi chybí. Musela jsem za ním, omluvit se mu.

Sice mi to trvalo, ale zjistila jsem, že není zas až tak důležité, jestli se mu líbí holky, nebo kluci. Na našem vztahu to ve skutečnosti nic nezměnilo. Je stále stejný, můj vstřícný, přátelský a usměvavý Benedikt!

Andrea Bušalová
Na mateřské dovolené.

co na to naši čtenáři?

Ve vašich člancích mě zaujal výraz Nerom, který často opakujete. Můžete mi vysvětlit, o co se konkrétně jedná? Vzhledem k velkému písmenu zřejmě o národ, ale nikdy jsem o takovém národu neslyšel.

Jindřich Sládek

Zdravím a blahopřeji, pane Pečíňko, jste jeden z mála, komu se v poslední době podařilo mě nasrat. Prožil jsem si mezi Cikány a jejich rádobyreprezentanty docela dost a měl bych opravdu co napsat do té vaší ankety o cikánských „reprezentantech“ v předminulém čísle. Budu-li považovat za prospěšné někdy sdělit světu své zkušenosti a své názory, budu si k tomu muset najít jiný prostředek než vaše noviny.

Jiří Gottwald, fotograf, Brno.

S anketnou otázkou do RH 17 si Pavol zřejmě zabodoval. Ale musím sa teda ozvat ešte k jednej veci, ktorá ma zarazila. Zverejňujete všetky fotky spovedaných slečien, ktoré vám zašlú? Ja sa rada pozriem na peknú ženu ale niektoré fotky v Hangos sú podľa mňa na hranici vkusu a serioznosti. Polonahé slečny vo výzývavých pózach s cigaretou či sklenkou vína mi nejak niesu u (ne jenom) romských novín po chuti a to vobec niesom konzervatívna!

Renata Berkýová, na mateřské dovolené, Praha.

Proč si nenajdete, pane Pečíňko, jinou práci, proč parazitujete na Romech? V Romano hangos máte ty peníze jistě, že? U mě máte velké minus. Doufám, že jste si vědom, co jste o mně napsal v diskusi pod článkem Patrika Bangy na www.romea.cz. Protože od Vás si to nenechám líbit. Nevadí mi to od jiných lidí i třeba nácků, ale od Vás ano. Já mám velice dobrou paměť a něco jsem si vzal a naučil se od majority – čekat na svou příležitost.

Ladislav Bílý, Romské občanské sdružení, Karlovy Vary.

Chtěla jsem vám jen napsat, že kdykoliv budete potřebovat pomoc jak přes noviny nebo něco podobného, tak vám ráda pomůžu...

Martina Buchlová, studentka, Praha.

Následující tři příspěvky psal v reakci na anketu o romských reprezentantech v RH 17 pravděpodobně stejný autor, jejich díkce se podobá. Žádný Josef Miko ani podnikatel Jan Stoklasa redakci svoje osobní údaje nedoložili, na dotazy neodpovídali.

RH by samozřejmě raději otiskovalo příspěvky vzdělanější mladší romské generace, ale na druhou stranu nezaškodí ilustrovat a zdokumentovat postupy některých lidí, kteří usilují – ve jménu Romů – o společenský vliv. Přinejmenším mají smysl pro legraci... (pp)

Já jsem představitelem Romské hospodářské rady České republiky. Od roku 2006 jezdím po celé České republice jak na demonstrace, tak na různé mítinky, pohřby a společenské akce. Dále navštěvuji starosty měst a obcí, také hejtmány a představitele státu. Navštěvuji školy, dětské domovy a zajišťuji dětem lepší podmínky. Totéž ve věznicích atd. Pomáhám dětem na střední školy. Intenzivně pracuji s probační službou a s justicí ohledně trestů. Je toho celkově mnoho. Takže to, co konám, o tom mohu napsat, že to dělám profesionálně. Jsem razantní a také dokážu najít zdravý kompromis. Po tzv. revoluci 1989 jsem dělal místopředsedu Romské občanské iniciativy a poté jsem měl zahraniční angažmá. Mám plné morální právo mluvit za naše Romy, za lepší postavení nás Romů.

Dále – za posledních 12 měsíců jsem obdržel 867 dopisů od představitelů státu, občanských sdružení i jednotlivců. Já na ně včas a řádně reaguji a snažím se pomáhat. Teď v listopadu pořádám celostátní konferenci, kde potvrdili účast evropští poslanci a zahraniční média. Po celá léta jsem nežádal na svou činnost ani desítek a nepředkládal jsem projekty. Patrik Banga i Radek Horváth to všechno dělají ne od srdce, ale pro peníze a kariéru. Populisticky apelují a rádi se zviditelňují na úkor našich Romů.

Miroslav Tancoš, Romská hospodářská rada, Nový Bor.

Vážený redaktore, četl jsem že budete dělat anketu také mj. o panu Tancošovi, Bílém, Bangovi a Horváthovi. Je to podivné a dosti zajímavé, proč takové lidi chcete přirovnávat k panu Tancošovi. Pan Tancoš Miroslav je obětavý, čestný a pracovitý. Dále Suchánek a Goral byli léta ve státní správě, jejich činnost byla mizivá a byli placeni. Totéž jsou Banga a Horváth. Nebudu se vyjadřovat k panu Bílému, on má teď dost svých starostí a je na něj podaná žaloba z důvodů manipulace a nedodržení projektů. Audit nebyl z jeho strany proveden objektivně. Já jako mládežnická organizace z Ústeckého kraje si vážíme nejvíce pana Tancoše Miroslava, pana Emila Ščuky a pana Karla Holomka. Tito tři lidé jsou schopní a mají za sebou moc dobré výsledky a klidně by mohli převzít vládu v České republice.

Josef Miko, předseda RSA Ústeckého kraje.

Vážený pane šéfredaktore, neustále sleduji na sociálních sítích komentáře a různé podněty k jednotlivcům. Jsem podnikatel české národnosti a musím vás ubezpečit, že pan Tancoš Miroslav, předseda Romské hospodářské rady České republiky, je velice seriózní a spolehlivý i zodpovědný. Jak pan Tancoš založí novou silnou politickou stranu (romskou), tak my, občané z majority Libereckého kraje, ji budeme podporovat ve volbách i finančně sponzorovat. Romská komunita by měla být hrdá na člověka, jakým je Tancoš Miroslav.

Jan Stoklasa, předseda představenstva společnosti Trimol.

www.romea.cz – Romský informační portál

Nebyla to žádná rekreace...

Vážený pane Pečíňko, chtěla bych prostřednictvím tohoto dopisu vyjádřit nespokojenost se způsobem prezentace tiskové zprávy DROMu v 17. čísle Romano hangos. Titulem Rekreace ve stylu „skrze tebe poznám sebe“ naprosto bagatelizujete význam mezinárodních výměn mládeže, financovaných Evropskou unií v rámci programu Mládež v akci.

Nejedná se o tábor, ani o rekreaci. Mezinárodní výměny mládeže jsou zaměřené na neformální vzdělávání účastníků a vedoucích. Jejich cílem je aktivizace účastníků (často lidí s omezenými příležitostmi) a posilování jejich klíčových kompetencí. Všichni účastníci a vedoucí obdrží po skončení výměny mládeže tzv. pas mládeže (Youthpass), který je dokladem o jejich účasti na výměně, o jejich individuálních kompetencích a o tom, za co byli na výměně mládeže zodpovědní. Dal-

ší součástí pasu mládeže je kompentář ke klíčovým kompetencím, které byly posíleny, a je zde rozepsáno, v kterých aktivitách a jakým způsobem. Příkladem takových aktivit je například sestavování rodinného rozpočtu (posilování finanční gramotnosti), mozaika autoportrét (zaměřený na sebezpoznání, posílení komunikace a spolupráce, posílení

myšlení v evropských souvislostech), reagujeme na rasismus (téma vzájemné tolerance, jak se bránit rasismu a diskriminaci společensky přijatelnou cestou) a další. Program je koncipován tak, aby se účastníci během pobytové akce rovněž zapojili do přípravy a realizace aktivit pro komunitu, což se také stalo v rámci Dne v Brně, kdy každý z účastníků měl na starosti jednu ze soutěží pro malé děti.

Účastníci se podíleli již před konáním Výměny mládeže částečně na přípravě bohatého programu, docházeli na pravidelné schůzky a spolupracovali s pracovníci nízkoprahových klubů.

Chtěla jsem tím říci, že za celou mezinárodní výměnou mládeže je spousta práce vedoucích a účastníků, kterou jste v Romano hangos slovem „rekreace“ tak trochu shodili.

Martina Hrejsemnou
Pracovnice sdružení DROM, Brno.

Fotky někdy jako z nočního klubu...

Ráda bych se s Vámi, pane Pečíňko, podělila o svůj názor ohledně RH. Pravidelně procházím tyto noviny a obdivuji práci a vytrvalost redakce. Avšak zároveň se pravidelně zamýšlím nad tím, zda je u článků o zajímavých Romkách vždy nutné uveřejňovat deset a více fotografií dané ženy. Mnohdy tyto fotografie nemají ani kvalitu, vypadají jak stažené z mobilu. Přitom by stačilo vybrat 2–3 hezké portrétní fotografie. Není přece nutné vidět tuto ženu

ze všech stran. Navíc mi u některých fotografií přijde, že se do periodika jako Romano hangos nehodí. Konkrétně myslím ty, které vypadají jako focení v klubu nevalné pověsti. V 17. čísle RH bych například našla určitě tři, které bych tam rozhodně nedávala.

Myslím, že podobné fotografie jen podporují společenské stereotypy o Romech. Je to jen můj názor, postřeh k zamyšlení nad tím, jak se chce RH profilovat.

EH

Rasistické protěžování Cikánů

Nejde mi do hlavy, proč na Britských listech bývají zveřejňovány výňatky z nějaké cikánské tiskoviny (Romano hangos). Také bych rád věděl, proč je společensky nepřijatelné slovo Cikán a proč ho nahradilo slovo Rom. Při té příležitosti bych rád věděl, jak je možné, že Němec u nás dávno není Deutch a také jiné národy se zde zcela politicky nekořektně označují českými výrazy.

Rovněž mi přijde dost rasistické, když jsem já (a vlastně všichni kromě Cikánů) nazýván jakýmsi „Neromem“. Mám si to snad vysvětlit

tak, že na světě existují pouze Romové a Neromové? Myslím, že tyto rasistické názory na Britské listy nepatří a rovněž nechápu, jaký konkrétní smysl má publikování výňatků z jakéhosi menšinového periodika. Totiž výňatky z periodik jiných menšin se Britských listech neobjevují, což opět zavání rasismem.

Upozorňuji, že považuji toto etnikum za politicky zneužívané – ovšem politicky ho zneužívají úplně všichni – jejich tzv. „ochránce“ nevymijaje.

Vít Štoček

Cikáni smrdí, jejich peníze ne?

Reaguju ještě na anketu z RH 18, zabývající se otázkou, proč v romských a proromských organizacích převažují Neromové. Z běžných volnočasových aktivit, tanečních a hudebních, které schopní Romové vedli, se v roce 2007, kdy začal platit zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb., staly tzv. sociální služby. V této souvislosti se hovořilo pozitivně ve smyslu rychlejší integrace Romů do společnosti.

Předpokládalo se zapojení Romů do řešení vlastní otázky. Přineslo to vysoké požadavky na vzdělání, prostory, administrativu a na druhé straně možnost čerpat mnohonásobně vyšší částky na pomoc lidem v nouzi z národních a evropských zdrojů.

Upřímně řečeno, dostat se k těmto financím bez zapojení Čechů je prakticky nemožné. Vydání registrace – tedy povolení k výkonu činnosti – je vázáno například prvotně na prostory. Kdo je romské organizaci dá? Kdo takto zariskuje? Proto se primárně k cikánským penězům dostávají české organizace. Svůj podíl sehrává i vysoká nezaměstnanost. Najednou je spousta Čechů ochotna pracovat s těmi vyloučenými, vykazovat nesmyslná čísla v počtech pomoci. Bohužel opět platí, že zatímco Cikáni smrdí, cikánské peníze nikoliv.

Nemohu ale nezmínit, že na požadovanou činnost často sami Romové nemají (byť kvalifikaci splňují) schopnosti ani morální předpo-

klady. Působím na Liberecku. I když jsem si prostory pro činnost z majetku měst vyhledal, a to jako v Liberci, tak sousedním Jablonci a požádal o ně, města vstřícná nebyla. To například Diakonie Českobratrské církve evangelické, působící také v Jablonci, je na tom opačně. Vybavené prostory, morální a finanční zabezpečení jsou samozřejmostí a v porovnání s námi nesrovnatelné. A bohužel nikdo z romských poradců na Liberecku se tím problémem nezaobírá. Ačkoliv se jedná o církevní organizaci, šíření naplňování desatera rozhodně není jejich náplní a za chléb, vodu a dobré slovo dávno nepracují. Ústředním slovem jejich modliteb je slovo LOVE.

Pakliže nebudou přijímány názory Romů samotných, pokud bude stále země rozkrádána a nebude apelováno na morální potenciál politiků i obyvatel, o lidském soužití ve společnosti nemůže být ani řeč.

Dušan Kotlár
Liberec.

Miroslava Adamenko: Musíme na sobě tvrdě pracovat

Dokončení ze str. 1

Kupuji si časopisy o módě, takže Marie Claire, Elle, Marianne... Romano hangos samozřejmě také čtu a jsem za něj strašně moc ráda.“ Rodinu Mirka zatím neplánuje, ještě by ráda studovala a cestovala. Jak upřesňuje, „je to takový sen, asi se všude nepodívám, ale existuje spousta míst, která bych chtěla vidět. Znovu bych ráda do Holandska, kde už jsem byla jednou na dovolené, a pak do Francie, Španělska, Egypta...”

A kteří Romové pro Mirku představují vzor? „Jarmila Balážová, Jana Hejkrliková, Lucie Horváthová, Vlastimil Horváth, Martina Horváthová, David Tišer, Karel Holomek, Jozef Holek, Olga Fečová, Antonín Gondolán, Marta Hu-

dečková, Jana Horváthová a spousta jiných. Samozřejmě mi imponují i Neromové jako Eva Davidová, Lidia Grebo, Jelena Silajdžić atd.“

Co se týká zaměstnání, Mirka začínala jako knihařka, pak pracovala v továrně, v cukrárně, v herně, myla nádobí... „Nakonec jsem si udělala pedagogické minimum a začala pracovat jako asistentka pedagoga, to mi vyhovuje nejvíc. Víím, že vzdělání je nejdůležitější, že můžu pomáhat dětem. A pokud jsem někdy z dětí unavená, vynahradím si to s dospělými jako mentorka ve sdružení Rubikon. Tam pomáhám hlavně Romům při vykonávání alternativních trestů,“ popisuje severočeská Romka své současné aktivity.

Působí ale také v romské ženské skupině Manushe, založené v roce 2000 v rámci občanského sdružení Slovo 21.

Název Manushe je ženským ekvivalentem romského slova „manuš“ – člověk. Sdružuje více než 170 romských žen i mužů bez rozdílu věku nebo vzdělání z celé České republiky.

Dnešní situaci vidí Mirka kriticky: „Nelíbí se mi vytváření umělých ghejt, podle mě je velká hloupost sestěhovávat Romy na jedno místo. Tím se žádný problém nevyřeší. Je těžká doba, nemůžeme čekat, že nám někdo pomůže, musíme na sobě tvrdě pracovat. Jedině tak dosáhneme svých cílů.“

Ptal se Pavel Pečínka

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na prosinec 2012

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Výstavy

Romové ve fotografii Jozefa Kolarčíka-Fintického

Výstava historických fotografií Jozefa Kolarčíka-Fintického je unikátním pohledem do tradičního života a kultury Romů na východním Slovensku v první polovině 20. století.

Na výstavě uvidíte černobílé portréty, fotografie zachycující tradiční řemesla, hudbu, tanec či rodinné rituály.

20. 9.–20. 1. 2013

Romové na Gemeru-Malohontě

Výstava převzatá z Gemersko-malohontského muzea v Rimavské Sobotě zachycuje tradice bydlení, výtvarný projev, odívání, stravování a tradiční řemeslo tamních Romů.

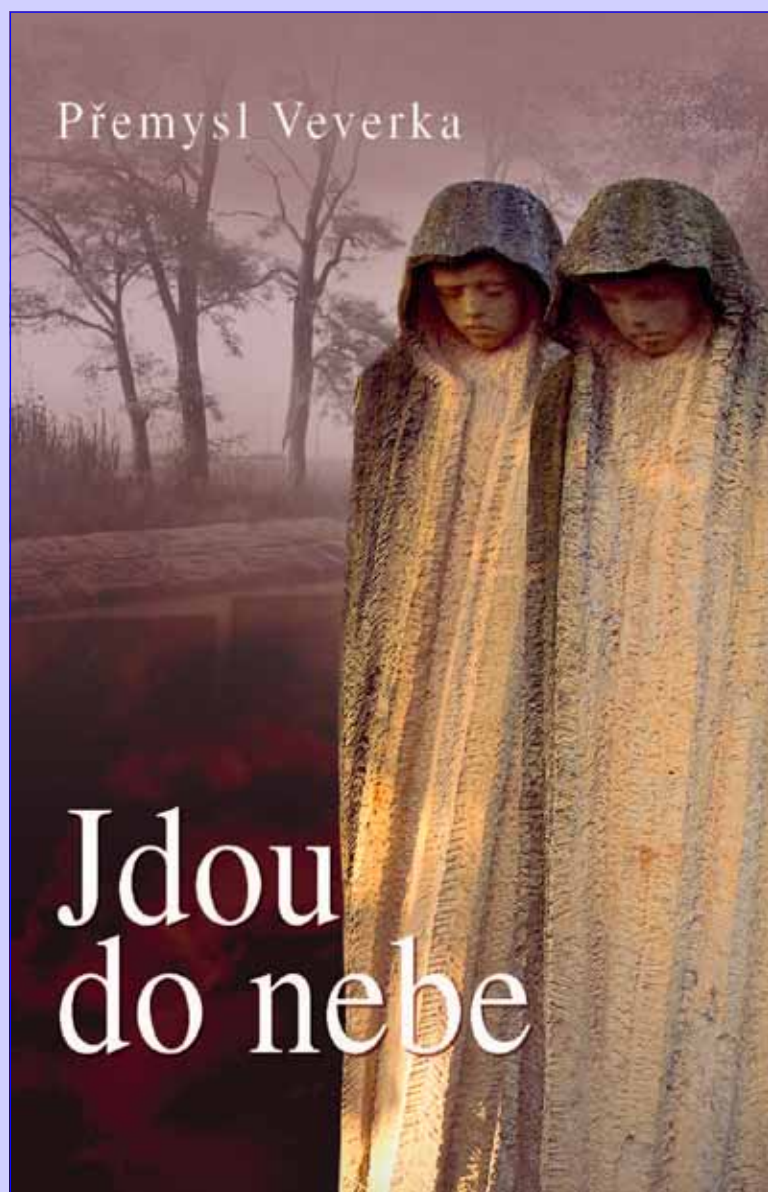
11. 10.–17. 2. 2013

Stálá expozice: Příběh Romů

Moderní expozice MRK představuje příběh Romů v dějinách. Na historické ose ukazuje kulturu Romů i změny v jejich způsobu života od Indie po dnešek.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Přemysl Veverka: Jdou do nebe

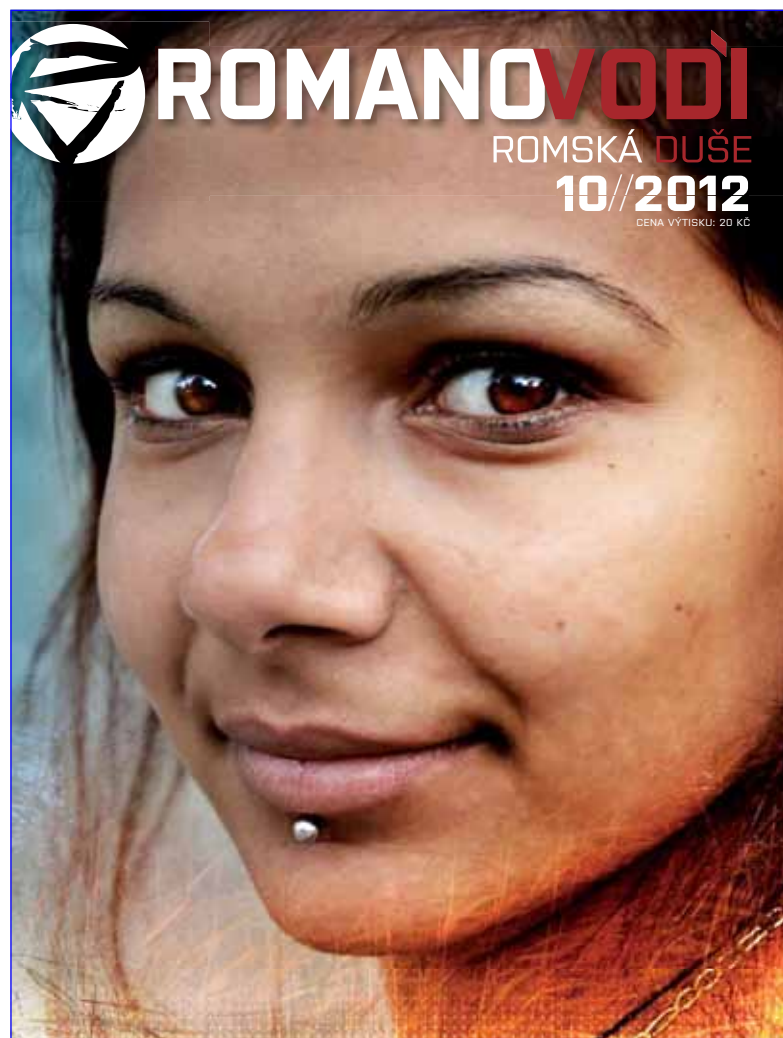
Novela Přemysla Veverky Jdou do nebe je literární fikcí respektující historická fakta a souvislosti. Pojednává o pobytu vězňů v cizáckém táboře v Letech u Písku v době nacistické okupace. Kniha vydal Památník Lidice dva dny před tím, než v Berlíně německá kancléřka Angela Merkelová odhalila památník romským obětem nacismu.

Kniha vstupuje do ne právě vlnitého společenského kontextu. Česká veřejnost jako by stále procházela zátěžovými momenty své existence, provázené vypjatě individualistickými, sobeckými, nesolidárními principy.

Takové prostředí zároveň plodí nesnášenlivost včetně rasistických postojů. Ovšemže autor vypráví příběh zločůle a násilí – a také lásky letských milenců Danila a Heleny, neboť lásku do země zadupat nelze – avšak usiluje i o další výpověď: přispět k úvahám o vztahu většiny a menšiny, mocných a bezbranných, vládnoucích a ujařmovaných, tedy o relacích, jež procházejí dějinami po celá staletí a v časech společensko-politických krizí aktivizují své temné stránky ještě výrazněji.

Kontakt:

e-mail: lidice@lidice-memorial.cz (ld)

www.gendalos.cz

Finanční dar...
...nebo dobrovolnictví...
...odrazí k úspěchu.

Pomozte odrazit potřebné děti k úspěchu finančním darem, nebo jako dobrovolníci při pořádání akcí a prostřednictvím šíření informací o charitativním a stipendijním programu Gendalos.

Pro účely Vašich darů zřídil IQ Roma servis samostatný transparentní účet:
6 500 413 001 / 5500

DMS GENDALOS
NA ČÍSLO 87 777

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

Vydávání Romano hangos

podporuje

Ministerstvo kultury
České republiky